Lieta Nr. A420224515
SKA-937/2017
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2017.gada 5.aprīlī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Ieva Višķere,
tiesnesis Andris Guļāns,
tiesnese Līvija Slica,

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 1.februāra lēmumu, ar kuru izbeigta tiesvedība lietā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2013.gada 12.decembrī vērsās Valsts vides dienestā (turpmāk – dienests) ar iesniegumu par tehnisko noteikumu izsniegšanu ģimenes mājas būvniecībai. Ar Vides pārraudzības valsts biroja (turpmāk – birojs) 2014.gada 2.jūnija lēmumu kā galīgo administratīvo aktu pieteicēja prasītos tehniskos noteikumus atteikts izsniegt.

Pieteicējs minēto lēmumu pārsūdzēja, un pēc pieteicēja pieteikuma tika ierosināta administratīvā lieta Nr. /numurs/, kuras iztiesāšana vēl nav noslēgusies.

[2] Pieteicējs 2015.gada 16.februārī, 16.martā un 9.aprīlī atkal vērsās dienestā, lūdzot izsniegt tehniskos noteikumus ģimenes mājas būvniecībai, norādot, ka ir izmainījusies nekustamā īpašuma platība, tāpēc vairs nav saskatāmi šķēršļi tehnisko noteikumu izsniegšanai. Dienesta Ventspils reģionālā pārvalde (turpmāk – pārvalde) 2015.gada 16.martā, 8.aprīlī un 21.aprīlī minētos iesniegumus atteicās izskatīt, norādot, ka administratīvais process par tehnisko noteikumu izsniegšanu pieteicējam norisinās tiesā administratīvajā lietā Nr. /numurs/ un pieteicējam apsvērumi par tehnisko noteikumu izsniegšanu būtu jāizsaka tiesai.

Pieteicējs pārvaldes atteikšanos izskatīt pieteicēja iesniegumus apstrīdēja birojā, lūdzot arī atlīdzināt ar iesniegumu neizskatīšanu nodarīto morālo kaitējumu. Izskatījis pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumus, birojs ar 2015.gada 5.maija lēmumu un 2015.gada 11.jūnija lēmumu atzina, ka pārvalde nepamatoti atteikusies izskatīt pieteicēja iesniegumus pēc būtības, atcēla pārvaldes 2015.gada 16.marta, 8.aprīļa un 21.aprīļa lēmumus un uzdeva pārvaldei atvainoties pieteicējam par morālo kaitējumu, kas nodarīts ar pieteicēja iesniegumu neskatīšanu pēc būtības.

Pieteicējs 2015.gada 11.maijā vērsās dienestā ar iesniegumu, kurā lūdza atlīdzināt mantiskos zaudējumus, kas radušies ar nepamatotu 2015.gada 16.februāra un 16.marta iesniegumu neizskatīšanu pēc būtības. Ar dienesta 2015.gada 11.jūnija lēmumu pieteicējam atteikts atlīdzināt mantiskos zaudējumus.

[3] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot atlīdzināt morālo kaitējumu un mantiskos zaudējumus, kas radušies saistībā ar pārvaldes prettiesisku atteikšanos izskatīt pieteicēja 2015.gada 16.februāra, 16.marta un 9.aprīļa iesniegumus.

Ar rajona tiesas 2015.gada 16.novembra spriedumu pieteicēja pieteikums tika noraidīts.

[4] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 1.februāra lēmumu tiesvedība lietā izbeigta. Apgabaltiesas lēmums pamatots ar turpmāk izklāstītajiem argumentiem.

[4.1] Pieteicējs ar iesniegumiem, kuros lūdz izsniegt tehniskos noteikumus ģimenes mājas būvniecībai nekustamajā īpašumā, vērsies laikā, kamēr tiek izskatīta administratīvā lieta Nr. /numurs/. Pārvalde uzskatījusi, ka minētais nozīmē, ka pieteicēja norādītie apstākļi, kas ir pamatā atkārtotam lūgumam izsniegt tehniskos noteikumus, izskatāmi minētās administratīvās lietas ietvaros. Savukārt vēlāk pēc biroja kā augstākas iestādes norādījumiem pieteicēja iesniegumi tika izskatīti pēc būtības.

Pieteicēja iesniegumi par tehnisko noteikumu izsniegšanu ir iesniegumi par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Tas, ka persona saņēmusi atteikumu izsniegt prasīto administratīvo aktu, nav šķērslis atkārtoti vērsties iestādē ar lūgumu izsniegt attiecīgo administratīvo aktu. Šādā gadījumā iestādei personas iesniegums nav jāizskata Administratīvā procesa likuma 87.panta noteiktajā kārtībā administratīvā procesa uzsākšanas no jauna ietvaros, bet gan kā iesniegums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

No minētā secināms, ka pieteicējs morālā kaitējuma un materiālo zaudējumu atlīdzinājuma prasījumu ir iesniedzis par administratīvā akta izdošanas procesā pieļautu procesuālo pārkāpumu.

[4.2] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 82.panta trešajai daļai par administratīvā akta izdošanas procesā pieļautu procesuālo pārkāpumu persona augstākā iestādē var sūdzēties tikai tad, ja persona piekrīt administratīvā akta rezolutīvajai daļai. Savukārt atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajai daļai pieteikumu tiesā persona var iesniegt tikai tādā gadījumā, ja attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams īstenot, iesniedzot pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, un pieļautais procesuālais pārkāpums ir radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu.

[4.3] No Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas secināms, ka administratīvo tiesu tiesvedībā šobrīd atrodas divas pēc pieteicēja pieteikumiem ierosinātas lietas par tehnisko noteikumu izsniegšanu ģimenes mājas būvniecībai nekustamajā īpašumā. Proti, administratīvā lieta

Nr. /numurs/, kurā pārsūdzēts biroja lēmums saistībā ar pieteicēja 2013.gada 12.decembra iesniegumu, un lieta Nr. /numurs 1/, kurā pārsūdzēts biroja 2015.gada 24.augusta lēmums, kas uzskatāms par galīgo administratīvo aktu procesā, kas uzsākts pēc pieteicēja 2015.gada 16.februāra, 16.marta un 9.aprīļa iesniegumiem.

Tā kā abu minēto lietu izskatīšana tiesā vēl nav pabeigta, turklāt lieta Nr. /numurs 1/ vēl nav izskatīta pat pirmās instances tiesā, pieteicējam ir iespēja savas tiesiskās intereses īstenot jau ierosinātās lietas ietvaros.

[4.4] Papildus konstatējams, ka pieteicēja norādītais procesuālais pārkāpums nav tāds, kas pats par sevi pieteicējam radījis būtisku tiesību aizskārumu.

[4.5] Ņemot vērā minēto, secināms, ka pārvaldes atteikums izskatīt pieteicēja konkrētos trīs iesniegumus nedod pieteicējam tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu par zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzinājumu. Līdz ar to šis pieteikums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā un tiesvedība lietā ir izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu.

[5] Pieteicējs par apgabaltiesas lēmumu iesniedza blakus sūdzību. Blakus sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Apgabaltiesa nepareizi secinājusi, ka pieteicēja pieteikums uzlūkojams kā pieteikums par administratīvā akta izdošanas procesā pieļautu procesuālo pārkāpumu. Tiesa nav ņēmusi vērā lietas faktiskos apstākļus, proti, pieteikums ir iesniegts par iestādes prettiesiskas faktiskās rīcības – atsakoties izdot administratīvo aktu – rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzinājumu. Turklāt iestādes prettiesiskā rīcība ir fiksēta ar spēkā stājušos administratīvo aktu. Līdz ar to pieteikums par zaudējumu atlīdzināšanu ir iesniegts Administratīvā procesa likuma 93.panta trešajā un ceturtajā daļā paredzētajā kārtībā.

[5.2] Apgabaltiesa nepamatoti secinājusi, ka zaudējumu atlīdzinājumu pieteicējam ir iespējams lūgt administratīvās lietas Nr. /numurs/ ietvaros. Starp konkrētajā lietā norādītajiem zaudējumiem un lietā Nr. /numurs/ pārbaudāmajiem administratīvajiem aktiem nepastāv cēloņsakarība. Līdz ar to šīs lietas nav saistītas.

[5.3] Tāpat nepamatots ir secinājums, ka zaudējumu atlīdzinājumu iespējams lūgt administratīvās lietas /numurs 1/ietvaros. Iestādes lēmumu, ar kuriem atteikts pieteicējam atlīdzināt morālo un materiālo kaitējumu, pārsūdzības termiņš bija beidzis pirms administratīvajā tiesā tika ierosināta administratīvā lieta par pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Tātad termiņā, kurā pieteicējam bija iespēja aizstāvēt savas tiesības tiesā, nemaz nepastāvēja ne lieta, kuras ietvaros būtu bijis iespējams konkrētās tiesības aizstāvēt, ne arī administratīvais akts, par kura saturu vajadzētu vērsties tiesā.

[5.4] Apgabaltiesas lēmumā izteiktie secinājumi ir pretrunīgi. Vispirms tiesa apgalvo, ka konkrētais prasījums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā, savukārt pēc tam tiesa apgalvo, ka pieteicējam joprojām ir iespēja konkrētās tiesiskās intereses aizstāvēt administratīvās lietas Nr. /numurs 1/ietvaros.

Motīvu daļa

[6] Pieteicējs, vēršoties tiesā, ir vēlējies saņemt atlīdzinājumu par iestādes rīcību, kas izpaudusies kā atteikšanās izskatīt pieteicēja iesniegumus, kuros viņš lūdzis labvēlīga administratīvā akta (tehnisko noteikumu) izdošanu.

Pieteicējs, iesniedzot blakus sūdzību, norādījis, ka apgabaltiesa nepamatoti pieteicēja iebildumus pret iestādes rīcību vērtējusi kā iebildumus par administratīvā akta izdošanas procesā pieļautu procesuālo pārkāpumu. Pieteicējs uzskata, ka viņa pieteikums aplūkojams kā pieteikums par iestādes prettiesiskas faktiskās rīcības, kas izpaudusies kā atteikšanās izdot administratīvo aktu, izraisīto zaudējumu atlīdzināšanu.

Attiecībā uz minēto norādāms, ka atbilstoši Augstākās tiesas judikatūrai par faktisko rīcību nav uzskatāma iestādes procesuāla rīcība administratīvā akta izdošanas procesā (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 15.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-742/2010 (A7006810) 8.punktu*). Faktiskā rīcība un administratīvais akts ir nošķirami administratīvā procesa instrumenti, kas katrs ir vērsts uz atšķirīga veida seku radīšanu – administratīvais akts uz tiesisku seku radīšanu, savukārt faktiskā rīcība – uz faktisku seku radīšanu. Administratīvajā procesā, kas ir uzsākts par administratīvā akta izdošanu, iestādes pieņemto lēmumu un veikto darbību būtība arī ir saistāma ar tiesisko seku radīšanu, tāpēc šāda procesa ietvaros iestādes pieņemtie lēmumi un veiktā rīcība nav vērsti uz faktisko seku radīšanu. Piemēram, ar atteikšanos pēc būtības izskatīt iesniegumu par administratīvā akta izdošanu iestāde rada tiesiskās sekas – ierobežo personas tiesības uz administratīvā akta saņemšanu. Tāpēc iestādes rīcība uz administratīvā akta izdošanu vērsta procesa ietvaros nav faktiskā rīcība.

Izskatāmajā gadījumā pieteicējs vērsās dienestā ar trim secīgi iesniegtiem iesniegumiem par administratīvā akta izdošanu, tātad ar pieteicēja iesniegumiem uzsāktais administratīvais process aplūkojams kā uz administratīvā akta izdošanu vērsts process. Pārvalde kā sākotnējā iestāde atteicās šos iesniegumus izskatīt pēc būtības. Birojs kā augstāka iestāde šādu pārvaldes rīcību atzina par prettiesisku, līdz ar to pārvalde saskaņā ar biroja norādīto izskatīja pieteicēja iesniegumus pēc būtības un izdeva administratīvo aktu – atteikumu izdot tehniskos noteikumus. Līdz ar to administratīvais process, kas tika uzsākts ar pieteicēja 2015.gada 16.februāra, 16.marta un 9.aprīļa iesniegumiem, iestādē noslēdzās ar pieteicējam nelabvēlīgu administratīvo aktu, kura izdošanas ietvaros iestāde citstarp bija sākotnēji atteikusies pieteicēja iesniegumus izskatīt pēc būtības.

Šādos apstākļos apgabaltiesa pamatoti atzinusi, ka pieteicēja pieteikums uzlūkojams kā pieteikums par atlīdzinājuma piešķiršanu par administratīvā akta izdošanas procesā pieļauto procesuālo pārkāpumu.

[7] Pieteicējs prasījumu par zaudējumu atlīdzinājumu pamatojis ar apstākli, ka procesuālo pārkāpumu par prettiesisku atzinis pats birojs, uzdodot pārvaldei izskatīt pēc būtības pieteicēja iesniegumu, kā arī paredzot, ka par pieļauto procesuālo pārkāpumu pārvaldei ir pienākums atvainoties. Secīgi pieteicējs norādījis, ka pieteikums par procesuālā pārkāpuma rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu iesniegts Administratīvā procesa likuma 93.panta trešajā daļā noteiktajā kārtībā, proti, pēc tam, kad pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības un ir stājies spēkā augstākas iestādes lēmums, ar kuru iestādes rīcība atzīta par prettiesisku.

Šajā sakarā Augstākā tiesa norāda, ka pieteicējs kļūdaini uzskata, ka saistībā ar jebkuru iestādes pieļautu procesuālu pārkāpumu vai starpdarbību, kuru augstāka iestāde ir atzinusi par prettiesisku, ir pieļaujams atsevišķs prasījums par atlīdzinājumu. Ne Administratīvā procesa likums, ne Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums to neparedz.

[8] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 92.pantam personai ir tiesības prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Savukārt Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.panta pirmajā daļā noteikts, ka šā likuma mērķis ir nodrošināt Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumiem vai kaitējumu, kas nodarīts ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Augstākā tiesa, interpretējot minētās tiesību normas, ir atzinusi, ka prasījums par zaudējumu atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, – tas vienmēr ir pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību, proti, Administratīvā procesa likuma 184.pantā pieļautam prasījumam (*sk.,*

piemēram, Augstākās tiesas 2016.gada 30.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-217/2016 (A420600712) 6.punktu, 2009.gada 28.maija lēmuma lietā Nr. SKA?412/2009 (A42390306) 14.punktu vai Augstākās tiesas 2007.gada 11.maija sprieduma lietā Nr. SKA-364/2007 17.punktu). Tādējādi administratīvā procesa kārtībā atsevišķs atlīdzinājuma prasījums ir pieļaujams tad, ja tas ir saistīts ar tādu iestādes lēmumu vai rīcību, kas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.panta noteikumiem var būt patstāvīgs pieteikuma priekšmets lietā (izņēmumi var būt noteikti citu likumu speciālajās tiesību normās).

[9] Administratīvā procesa likuma 184.panta otrā daļa paredz, ka pieteikumu var iesniegt arī par administratīvā akta izdošanas procesā pieļauta procesuālā pārkāpuma konstatēšanu, ja tas radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu un ir nepieciešams atlīdzinājuma pieprasīšanai vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos. Bet šādu pieteikumu var iesniegt vienīgi tad, ja attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams īstenot ar šā panta pirmajā daļā minētajiem pieteikumiem.

Augstākā tiesa, interpretējot minēto tiesību normu, norādījusi, pieteikums par būtiska procesuāla pārkāpuma konstatēšanu ieviests, lai piešķirtu aizsardzību pret administratīvā akta izdošanas procesā pieļautiem tiesību pārkāpumiem gadījumos, kad ar pieteikumu par attiecīgo administratīvo aktu, kura izdošanas ietvaros pārkāpumi pieļauti, aizsardzību nevar nodrošināt. Pieteikums par procesuāla pārkāpuma konstatēšanu līdz ar to ir subsidiārs, t.i., iespējams gadījumā, ja aizskārumu nevar novērst lietā par cita pieteikuma veidu. Turklāt šādu pieteikumu nevar iesniegt par jebkuru administratīvā akta izdošanas procesā pieļautu procesuālu pārkāpumu, bet tikai tādu, kas ir radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu un ir nepieciešams atlīdzinājuma pieprasīšanai vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos (*sk. Augstākās tiesas 2014.gada 20.februāra spriedumu lietā Nr. SKA-6/2014 (A42616409)*).

Tas, ka likumdevējs atsevišķam pieteikumam par procesuāla pārkāpuma konstatēšanu (un līdz ar to arī atsevišķa atlīdzinājuma saistībā ar to prasīšanai) ir noteicis šādus obligāti konstatējamus priekšnoteikumus, liecina, ka pieteikums par administratīvā akta izdošanas gaitā pieļautu procesuālo pārkāpumu atsevišķu konstatēšanu vērtējams kā izņēmums no parastās izpildvaras darbību kontroles kārtības. Minētais pamatojams ar to, ka pamatā administratīvo tiesu kontrolei ir pakļautas tādas izpildvaras darbības administratīvajā procesā, kurām piemīt galīgā noregulējuma raksturs, bet procesuālās darbības un lēmumi, kas tiek pieņemti administratīvā akta izdošanas un apstrīdēšanas gaitā, parasti nav atsevišķi pārbaudāmi tiesā. Pēc vispārējā principa procesuālo darbību un procesuālo lēmumu pārbaude notiek vienlaikus ar galīgo lēmumu – administratīvo aktu, jo persona, pārsūdzot administratīvo aktu, pieteikumā var izteikt savas sūdzības arī par administratīvā akta izdošanas gaitā pieļautajiem pārkāpumiem (prettiesiskām procesuālām darbībām/lēmumiem), un tiesa vienlaikus ar pārsūdzētā gala lēmuma pārbaudi izvērtē arī visu administratīvā akta izdošanas procesu.

Ievērojot minēto, Augstākā tiesa atzīst, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajai daļai atsevišķs pieteikums par administratīvā akta izdošanas gaitā pieļauta procesuāla pārkāpuma konstatēšanu ir pieļaujams vienīgi tad, ja attiecīgās intereses nav iespējams aizsargāt ar pieteikumu par administratīvo aktu (proti, lietā, kurā tiktu skatīts pieteikums par attiecīgajā procesā izdoto (izdodamo) administratīvo aktu).

[10] No minētā izriet, ka iestādes secinājums, ka administratīvā akta izdošanas procesa ietvaros ir pieļauts procesuāls pārkāpums, nav pietiekams, lai atzītu, ka līdz ar to personai ir tiesības saistībā ar šo pārkāpumu prasīt atsevišķu atlīdzinājumu. Lai personai būtu tiesības vērsties tiesā ar atsevišķu atlīdzinājuma prasījumu saistībā ar procesuālu pārkāpumu, vispirms jākonstatē, ka personas pieteikums par attiecīgo procesuālo pārkāpumu atbilstu Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem. Ar to, ka iestādes rīcība administratīvā akta izdošanas procesā ir atzīta par prettiesisku, nav pietiekami (*sal. Augstākās tiesas 2017.gada 13.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-613/2017 (6-7-00180-16) 15.punktu*). Arī tas, ka iestāde par pieļauto kļūdu ir noteikusi atvainošanos, pats par sevi vēl nenozīmē, ka līdz ar to personai ir tiesības vērsties tiesā ar atsevišķu atlīdzinājuma prasījumu.

[11] Konkrētajā gadījumā birojs, vērtējot pārvaldes rīcību, kas izpaudusies kā atteikšanās izskatīt pieteicēja iesniegumus pēc būtības, ir atzinis, ka pārvaldes rīcība ir kļūdaina, un noteicis, kādā veidā pieļautā kļūda ir labojama. Biroja lēmumā arī konstatēts, ka iestādes pieļautais pārkāpums nav vērtējams kā būtisks, līdz ar to nav konstatējams pamats zaudējumu atlīdzinājumam. Vienlaikus birojs uzskatījis, ka labas pārvaldības ietvaros pieteicējam pienākas atvainošanās par iestādes rīcību.

Tātad birojs, atzīstot pārvaldes rīcību par procesuālo pārkāpumu, nav vērtējis to kā atsevišķu prasījumu Administratīvā procesa likuma 82.pantra trešās daļas (un 184.panta otrās daļas izpratnē). Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka konkrētajā gadījumā pieteikums par atlīdzinājuma piešķiršanu būtu iesniegts Administratīvā procesa likuma 93.panta trešajā daļā paredzētajā kārtībā, proti, pēc tam, kad pabeigta attiecīgās administratīvās lietas (par būtiska procesuāla pārkāpuma konstatēšanu) izskatīšana pēc būtības un spēkā stājies iestādes lēmums par būtiska procesuāla pārkāpuma konstatēšanu.

Ievērojot minēto, uzskatāms, ka izskatāmajā gadījumā pieteicējs iesniedzis ne tikai atlīdzinājuma prasījumu, bet arī prasījumu par pārvaldes procesuālā pārkāpuma, atsakoties izskatīt viņa 2015.gada 16.februāra, 16.marta un 9.aprīļa iesniegumus, pārbaudi Administratīvā procesa likuma 184.panta otrās daļas izpratnē. Proti, lai arī pieteicējs nav tieši prasījis pārvaldes pieļautā procesuālā pārkāpuma konstatēšanu (jo kļūdaini uzskatījis, ka iesniedzis pieteikumu par atlīdzinājumu Administratīvā procesa likuma 93.panta trešās daļas kārtībā), pieteicēja pieteikums ir interpretējams tādējādi, ka tas ietver arī šo prasījumu, jo pretējā gadījumā viņa prasījums par atlīdzinājuma piešķiršanu būtu acīmredzami nepieļaujams.

Tas nozīmē, ka konkrētajā gadījumā vispirms pārbaudāms, vai ir pamats šajā lietā pēc būtības izskatīt pieteicēja pieteikumu par pārvaldes pieļautā procesuālā pārkāpuma konstatēšanu, un tikai pakārtoti tam izlemjams jautājums par atlīdzinājumu.

To pēc būtības savā lēmumā ir pārbaudījusi arī apgabaltiesa.

[12] Augstākā tiesa atzīst, ka izskatāmajā lietā apgabaltiesa pamatoti secinājusi, ka pieteicējs ar konkrētajiem procesuālajiem pārkāpumiem saistītās intereses var aizsargāt lietā par administratīvo aktu, kura izdošanas ietvaros procesuālie pārkāpumi pieļauti.

Pārbaudot Tiesu informācijas sistēmā pieejamo informāciju, Augstākā tiesa konstatē, ka administratīvajā lietā Nr. /numurs 1/, kura ierosināta par pieteicēja prasītā administratīvā akta (tehnisko noteikumu) izdošanu, pirmās instances tiesa ar 2016.gada 5.februāra lēmumu ir pieņēmusi arī pieteicēja prasījumu par biroja 2015.gada 24.augusta lēmuma Nr.21-s atzīšanu par prettiesisku. Tātad tās lietas ietvaros tiks pārbaudīts attiecīgā administratīvā akta tiesiskums, tostarp tā izdošanas procesa atbilstība tiesību normām, un vienlaikus vai pēc attiecīgās lietas izskatīšanas pieteicējam var būt iespēja arī risināt jautājumu par atlīdzinājumu.

[13] Pieteicējs uzskata, ka apgabaltiesas secinājums, ka pieteicēja prasījums par atlīdzinājumu konkrētajā gadījumā nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā, ir pretrunā ar apgabaltiesas teikto, ka šāda procesuālā pārkāpuma atlīdzinājuma piešķiršanas pamatojums ir pārbaudāms administratīvās lietas Nr. /numurs 1/ ietvaros. Augstākā tiesa tam nepiekrīt.

Secinājums, ka kontrole pār iestādes pieļauto procesuālo pārkāpuma un ar to saistīto atlīdzinājumu nav veicama administratīvā procesa kārtībā, konkrētajā gadījumā nenozīmē, ka tiesā vispār nevar tikt pārbaudīts pārvaldes rīcības tiesiskums administratīvā akta izdošanas procesā un ar to saistāmās tiesības uz atlīdzinājumu. Šis secinājums nozīmē vienīgi to, ka konkrētajā gadījumā administratīvā akta izdošanas gaitā veikto procesuālo darbību

tiesiskuma kontrole veicama vienlaikus ar gala lēmuma kontroli, nevis šādas darbības pārbaudāmas, vēršoties tiesā ar atsevišķu pieteikumu. Līdz ar to atsevišķi nav izskatāms arī prasījums par atlīdzinājumu (*sal. Augstākās tiesas 2016.gada 23.marta lēmums lietā Nr. SKA–473/2016 (670013615) 5.punktu*). Bet tas nenozīmē, ka pieteicējs nevar uz pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem norādīt un atlīdzinājumu lūgt lietā, kas ierosināta par galīgā administratīvā akta, proti, 2015.gada 24.augusta lēmuma Nr.21-s pārsūdzību.

Pieteicējs kļūdaini uzskata, ka tajā lietā viņš nav tiesīgs izteikt iebildumus par procesuālajiem pārkāpumiem un prasīt atlīdzinājumu, jo ir nokavēts procesuālais termiņš procesuālo pakrāpumu pārsūdzībai un atlīdzinājuma prasīšanai. Tā kā pieteikums par procesuālā pārkāpuma konstatēšanu un tam pakārtotais prasījums par atlīdzinājumu ir subsidiāri prasījumi, to izteikšanas iespējas ir piesaistītas nevis procesuālā pārkāpuma notikšanas brīdim, bet gan galīgā administratīvā akta pārsūdzības iespējām un procesam. Tā kā pieteicējs ir vērsies tiesā ar pieteikumu par pašu administratīvo aktu, tad nav nokavēta ne iespēja attiecīgajā lietā izteikt iebildumus par procesuālajiem pārkrāpumiem, ne tās lietas ietvaros vai pēc tās izskatīšanas pieteikt prasījumu par atlīdzinājumu.

[14] Ievērojot minēto, secināms, ka šajā lietā iesniegtais pieteicēja pieteikums neatbilst no Administratīvā procesa likuma 184.panta otrās daļas izrietošajam priekšnoteikumam, ka pieteicēja interesi nav iespējams īstenot pieteikuma par administratīvo aktu ietvaros.

Līdz ar to pieteicēja pieteikums par pārvaldes rīcības, atsakoties izskatīt pieteicēja 2015.gada 16.februāra, 16.marta un 9.aprīļa iesniegumus, atzīšanu par prettiesisku būtisku procesuālu pārkāpumu un atlīdzinājuma piešķiršanu nav pieļaujams.

[15] Administratīvā procesa likuma 282.panta 10.punkts noteic, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja pieteikuma priekšmets ir administratīvā akta izdošanas procesā pieļauta procesuālā pārkāpuma konstatēšana, bet pieteikums neatbilst šā likuma 184.panta otrajā daļā minētajiem attiecīgā pieteikuma pieļaujamības priekšnoteikumiem. Savukārt šā paša panta 1.punkts noteic, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja lieta nav skatāma administratīvā procesa kārtībā.

Ievērojot šā lēmuma iepriekšējos punktos norādīto, izskatāmajā gadījumā saistībā ar pieteicēja pamatprasījumu – pārvaldes rīcības atzīšanu par būtisku procesuālu pārkāpumu – tiesvedība lietā izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 10.punktu. Tā kā prasījums par atlīdzinājumu ir pamatprasījumam pakārtots prasījums, attiecīgi uz tā paša punkta pamata izbeidzama tiesvedību arī saistībā ar šo pakārtoto prasījumu.

Apgabaltiesa, izbeidzot lietā tiesvedību, ir atsaukusies uz 282.panta 1.punktu (lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtība). Lai arī, Augstākās tiesas ieskatā, konkrētajā gadījumā precīzāk būtu bijis atsaukties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 10.punktu, tas nav iemesls, lai apgabaltiesas lēmumu vērtētu kā prettiesisku. Gan Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punkts, gan 10.punkts paredz, ka tiesvedība lietā izbeidzama, ja persona iesniegusi pieteikumu saistībā ar tādu strīdu, kura izskatīšana pēc būtības nav pieļaujama. 1.punkta regulējums aptver visas situācijas, kad konstatējams, ka konkrētais strīds pēc būtības ir tāds, par kuru nav pieļaujams iesniegt tiesā pieteikumu, savukārt 10.punkta regulējumā atsevišķi atrunāta situācija, kad nav pieļaujams atsevišķs pieteikums par strīdu, kas saistīts ar iestādes pieļautu procesuālu pārkāpumu. Tādējādi būtībā Administratīvā procesa likuma 282.panta 10.punkta regulējums zināmā mērā ir atvasinājums no 1.punkta regulējuma.

[17] Apkopojot minēto, apgabaltiesas 2017.gada 1.februāra lēmums atstājams negrozīts, savukārt pieteicēja blakus sūdzība ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākā tiesa

nolēma

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 1.februāra lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese I. Višķere

Tiesnesis A. Guļāns

Tiesnese L. Slica